

Bougainvillea

PRIPREMIO: Denis Bojčić, strastveni kolekcionar i proizvođač bugenvila i tropskih hibiskusa

Grmasta ili puzava biljka koja potječe iz brazilskih prašuma. U današnje je vrijeme vrlo rasprostranjena jer vatrometu boja u kojima se pojavljuje malo tko može odoljeti. Moja ljubav prema toj biljci seže od prije 35 godina, kada me je fascinirala klasična bugenvila glabra Formosa koja u priobalju dosegne do 20 metara uz kuće. Od tada ta ljubav između nas traje i dalje s istim žarom, tako da danas u kolekciji imam 65 različitih bugenvila. Od tog broja, četrdesetak njih uzgajam i razmnožavam radi njihove izuzetne ljepote. Ljepotu i boju im daju tri privjetne latice koje nazivamo BRAKTEJE. Cvjetovi su mali i neugledni, tubastog izgleda, svaki spojen sa svojom braktejom kremasto bijele ili žućkaste boje.

Postoje tri različite vrste ili grupe po kojima ih možete razlikovati, a to su: GLABRA (duguljastog lišća i većinom

sve nijanse ljubičaste boje), BUCIJANE i PERUVIJANE (okruglastih listova i vrlo živo obojanih cvjetova). Ne želim vas opterećivati sortama i vrstama nego tek toliko da u sljedećim dijelovima teksta možete razumijeti pojedine detalje o uzgoju.

Svaka od njih ima bodlje na sebi, veće ili manje koje im inače u prirodnom okruženju prašuma služe za pridržavanje za grane tropskih stabala u težnji da dođu na vrh, do sunca. Ukoliko vam smetaju bodlje, da se ne biste ogrebali ili ozlijedili za iste, škarama ih odrezite do debla bez razmišljanja, biljci to ne škodi.

UZGOJ

Bugenvile možete uzgajati na otvorenom i zatvorenom prostoru. U priobalju i na otocima sadimo ih vani na sunčanim pozicijama s obaveznom zaleđinom (znači da nisu na udaru bure ili sjeveroistočnog hladnog vje-

tra koji uvijek probijaju do kosti, kako mi kažemo u primorju i u većini slučajeva donose led s kojima bugenvila vrlo lako smrzne. Zbog toga ih uvijek vidite uz kuće s južne, sunčane strane. Ona je biljka sunca i nikada je nemojte žaliti da "gori" na suncu. To je njena najidealnija pozicija, ali isto tako ne zaboravite joj dati vode u dovoljnim količinama u tom periodu, osobito ako je biljka limitirana prostorom, u loncu. Ukoliko je moguće lonac u kojemu je zasadena, obavezno zaštitite od direktnih sunčevih zraka da žilni sistem ne kuha kao na štednjaku. Preporučujem da stavite neku veću lisnatu biljku koja će svojim lišćem pokriti lonac bugenvile. Što se tiče zemlje, nije zahtjevna, ne traži ništa posebno, a može rasti i u vrlo siromašnim klimama. Uvijek volim preporučiti ukoliko ih uzgajate u loncima da pomiješate 1/2 obične vrtne zemlje sa 1/2 kupljene zemlje za cvijeće. Također možete pomiješa-

Mahara (crvena) i Shubra (bijela)

Mali cvjetovi bugenvile

Uzgajam četrdesetak vrsta bugenvila

ti i odstajalog (starog) stajskog gnojiva ukoliko želite. Ako sadite u zemlju, u vrt, također dodajte stajski gnoj najprije u rupu, potom sloj od 10-ak cm obične zemlje, a onda sadnicu stavite i zatrpajte tom istom zemljom koju ste iskopali. Uvijek sadite 10-ak do 15 cm dublje u zemlju nego što je bio nivo zemlje u loncu. Najvažnija stvar u svemu ovome je da NE SMIJETE DIRATI I RASTRESATI ŽILE, vrlo je osjetljiva na to. Lonac razrežete ili pažljivo izvučete okretanjem biljke naopako tako da žilni sistem sa zemljom isklizne iz lonca i ostane u komadu. Također vrlo loša iskustva imam s onima koji potezajući biljku za grane ili deblo otrgnu biljku od žilnog sistema (osobito ako je mlada sadnica). Ukoliko bugenvilu uzgajate u loncu, na takav način može doživjeti do 40 godina starosti. Nisam pristalica sadnje odmah u vrlo veliku posudu. Rado preporučujem da to napravite postupno, svake 3-4 godine u

5-5 brojeva (centimetara) veći lonac. Kada temperatura na jesen padne na oko 10 stupnjeva, bugenvilu premjestite u toplije okruženje, kuhinju, dnevni boravak, topli prostor i slično želite li da nastavi rasti i cvasti u zimskom periodu. Ako želite da ide u stadij mirovanja, stavljate je u zatvoreni prostor u kojemu ne može doći do smrzavanja, znači na temperaturu otprilike 5-10 stupnjeva. Važno je napomenuti da u takvoj situaciji zemlja u loncu mora biti suha otprilike 80-90%. Znači, vrlo malo vlage (ali ne totalno suho) što treba biljci za prezimljavanje. Premiještanjem bugenvile na takvo mjesto dolazi do vrlo velikog (drastičnog) odbacivanja lišća i cvijeta i to je normalno. Ne trebate se s time zamarati. Isto će se dogoditi i s bugenvilom koju stavljamo u nekakav topli prostor, ali ne tako drastično kao kada ide na hladno (zimovanje). Ukoliko je bugenvila na otvorenom, zasadena u zemlji, dok je

mlada obavezno preporučujem zamatanje u PVC šupljikavu mrežu koja se inače koristi i za zaštitu agruma ili kao sjenilo od sunca ljeti. Zamatamo je u nekoliko slojeva stezajući, (3-5 ili više slojeva ovisno o debljini mreže i području gdje se nalazi). Ni slučajno ne koristiti prirodne materijale (juta, tkanine, slama i sl.) koji se natapaju vodom i dolaskom mraza automatski smrzavaju čime stvore ledeni okov oko biljke i ona odmah smrzava. Isto vrijedi i za plastični najlon koji ne diše, preko dana se upari od sunca, a uvečer smrzava (jer biljka diše a nema zraka). Također nastojte zagrnuti podanak debla kao što se zagrcne kukuruz ili krumpir, na to možete staviti ploče od stiropora i preko toga najlon i nešto težine da vjetar ne može odnijeti. Prekrivanjem tla na takav način vrlo rano (oko druge polovice 10-og mjeseca) dobivate vrlo suhu površinu oko vrata biljke (oko 1 m²), što joj osigurava stopostotno pre-

Moj mali raj

Sanderiana i Orange Glory

Madona

Vera Blakeman

42 - Cvijet

Formosa početak 7. mjeseca i cijelo ljeto

Ljepotu i boju im daju tri pricvjetne latice

življavanje i u ekstremnim uvjetima. Tlo oko bugenvile u zimskom periodu mora biti ekstremno suho (volim uvijek napomenuti kao "sahara"). U slučaju da ipak smrzne nadzemni dio, a podzemni ovako zaštićen i zašuškan, ostaje živ na proljeće u samome startu, ćete imati jako puno mladih izboja iz vrata biljke. Odabrat ćete jednu ili dvije najjače grane (kada dosegnu oko pola metra), a sve ostale možete otkidati i baciti. Na takav način cijela snaga rasta ide u te grane i već prvu godinu regenerira i povrti visinu koju je imala prije smrzavanja.

REZANJE

Sve bugenvile ne režemo isto. One iz porodice Glabrij režemo na samom početku vegetacije kada je prestala opasnost od mrazeva, vrlo drastično, ostavljajući samo debele i jake grane (vodilice), što nam osigurava vrlo jaku raskoš u rastu i cvatu tu sezonu. Bugenvile porodice Buciane i Peruviane režemo tek nakon precvjetavanja (to znači otprilike od 5-7 mjeseca). One cvjetne pupoljke nose na vrhovima starih grana te u samome startu vegetacije idu u cvatnju. Zbog toga ćete puno puta vidjeti bugenvilu prepunu cvijeta, a lišća kao da i nema. Nakon završetka cvatnje (5-7 mjesec), ovisno o regiji gdje se nalazi, možete početi rezati i skraćivati ukoliko želite. Da ste njih rezali kao formose na početku vegetacije, automatski biljka ostaje bez cvijeta i cvala bi tek oko rujna. Ukoliko

je rast intezivan s dosta debelim i jakim granama, a sadnica bugenvile je u loncu, preporučujem vam da nakon 10-15 cm rasta pincirate (zakinete) vrh noktima. Kada ostane bez vrha, grana odmah aktivira pupoljke sa strana i dobivate nekoliko novih grana koje neće imati tako jaki porast kao prije kada je to bio samo jedan vrh. Što više vrhova i manjih grančica, to će biljka biti gušća, kompaktnija i prepuna cvijeta u periodu cvatnje. Pospješivanje cvatnje postizemo dodavanjem fosfora i kalija u većim koncentracijama uz obavezne mikroelemente. Recimo, ukoliko upotrebljavamo kristalone (praškasti materijal) onda bi omjer dušika, fosfora i kalija trebao biti 1-2-3 ili 10-20-30 + mikroelementi. Prihranjivanje vršite jednom tjedno u periodu intenzivnog rasta i vegetacije. Bilo bi poželjno da 2-3 puta tijekom sezone dodamo željezo, preventivno, a ne čekati da nam biljka počne žutiti od kloroze pa da tek onda dodajemo željezo. U periodu mirovanja biljke ne treba prihranjivati. Bugenvila nema nikakvih bolesti niti nametnika na sebi.

RAZMNOŽAVANJE

Vršimo jedino reznicama u toplim klimama uz temperaturu od oko 25 stupnjeva. Reznice su veličine od 12-15 cm. Da se ne po-

navljam, detaljnije o razmnožavanju možete vidjeti u našem časopisu br. 18 gdje sam pisao općenito o razmnožavanju drvenastih reznica. Kada kupite bugenvilu našu domaću ili uvoznu iz Nizozemske, budite spremni da će radi premještanja, puta i raznoraznih uvjeta neminovno doći do odbacivanja lišća i cvijeta što je sve normalno, ne treba vas zabrinjavati. Također je odmah stavljate ili sadite gdje ste namjeravali, nema i ne treba nikakvo prilagođavanje novom prostoru, odmah je stavljate na stalno mjesto, sunčanu poziciju.

Nadam se da sam ovim člankom uklonio većinu nepoznanica kod mnogih ljubitelja bugenvile i da ćete još više uživati u ljepoti ovih biljaka znajući kako je jednostavna za uzgoj, dok prije možda niste mislili tako.

Do sljedećeg puta, želim vam puno ljepote u vašem okruženju i sve vam cvalo! ■

RASADNIK
Bugenvila
21 000 Split, Sućidar 15, Hrvatska
Mob. 0911568108 www.bugenvila.com
E-mail: info@bugenvila.com